

Akcija za ljudska prava

VLADA CRNE GORE
dr Igor Lukšić, predsjednik Vlade

Podgorica, 24. novembar 2011. godine

Predmet: dopuna "Izveštaja o istragama i nasilju protiv novinara" izrađenog na osnovu Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije

Uvaženi predsjedniče Vlade, gospodine Lukšiću,

imajući u vidu ovlašćenja koja Vam stoje na raspolaganju kao predsjedniku Vlade Crne Gore i Vašu javno izraženu privrženost slobodi medija, u ime NVO *Akcija za ljudska prava* apelujem na Vas da obezbijedite da se:

- 1) izradi sveobuhvatni izvještaj o istragama o nasilju protiv novinara (kakav je trebalo izraditi na osnovu Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije), i
- 2) propišu dva nova krivična djela: Sprječavanje novinara u vršenju profesionalnih zadataka i Napad na novinara u vršenju profesionalnih zadataka, po uzoru na postojeća krivična djela kojima se štite službena lica pri obavljanju službene dužnosti.

Pri tom uzmite u obzir da i najveći broj novinara smatra da bi za unaprjeđenje slobode medija u Crnoj Gori bilo važno: (1) efikasnije procesuirati prijetnje i napade na medije i (2) promijeniti zakon kako bi se napad na novinare tretirao kao napad na službeno lice pri vršenju službene dužnosti (od 147 ispitanika to je stav njih 89,8%, prema nedavno objavljenom istraživanju Centra za demokratiju i ljudska prava - CEDEM).

Sličan apel za dopunu Izveštaja o istragama i nasilju protiv novinara, poslali smo 7. novembra ministru kulture, Branislavu Mićunoviću, koordinatorske grupe za oblast medija u okviru užeg tima Vlade za praćenje primjene Akcionog plana, ali do danas nismo dobili odgovor, pa smo zaključili da je neophodno da se obratimo Vama lično.

Vlada Crne Gore ranije je prihvatila inicijativu Akcije za ljudska prava da se u Akcioni plan praćenja sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije, u okviru Akcionog plana za oblast medija, uvrsti mjera: "Izrada izvještaja o istragama i nasilju protiv novinara". Predložili smo tu mjeru da bi se sagledalo da li je dovoljno urađeno na otkrivanju izvršilaca i nalogodavaca

tog nasilja i njihovom kažnjavanju. Podsjećam da tolerancija nekažnjivosti za nasilje prema novinarima dovodi do autocenzure i uništava ambijent neophodan za slobodno izražavanje.

Očekivali smo da će rezultat te mjere biti izvještaj, u kome bi bili navedeni svi slučajevi nasilja protiv novinara, uz opis onoga što je postignuto da bi se utvrdila pojedinačna odgovornost za to nasilje.

Međutim, u Izvještaju o istragama i nasilju protiv novinara (imajući u vidu i posljednji objavljeni Sedmi mjesečni izvještaj o realizaciji obaveza iz Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka od 27. oktobra 2011. godine¹) navedena su samo četiri slučaja, od kojih četvrti (slučaj pretvaranja novčane kazne u kaznu zatvora novinaru Petru Komneniću) i ne sadrži element nasilja protiv novinara.

Pored važnosti izvještavanja o slučajevima nasilja prema fotoreporteru Borisu Pejoviću, novinarki *Vijesti* Oliveri Lakić i uredniku *Vijesti* Mihailu Jovoviću, apelujemo na Vas da od nadležnih zahtijevate dopunu izvještaja informacijama o istragama:

1. ubistva glavnog urednika dnevnog lista *Dan*, Duška Jovanovića,
 2. napada na pisca Jevrema Brkovića, i ubistva njegovog pratioca Srđana Vojičića,
 3. napada na novinara Tufika Softića,
 4. napada na novinara Mladena Stojovića,
 5. prijetnji smrću istraživaču kršenja ljudskih prava Aleksandru Zekoviću,
 6. istrazi paljenja automobila *Vijesti*, i
 7. o procesuiranju odgovornih za najnoviji napad na ekipu *TV Vijesti*.
8. Podržavamo procjenu da u izvještaju ostane opis slučaja novinara Petra Komnenića, s tim što će se naložiti Vrhovnom državnom tužilaštvu da javnosti saopšti i što je tužilaštvo učinilo da istraži navode iz Komnenićevog teksta o nezakonitom prisluškivanju sudija Višeg suda i nestanku predmeta o primjeni tih mjera iz Višeg suda, o čemu postoje pisani tragovi.

Akcija za ljudska prava je prošle godine tražila od Vrhovnog državnog tužilaštva (VDT) informaciju o statusu navedenih predmeta (od 1-5 i 8), ali je VDT odbilo da dostavi tražene informacije. Upravni sud je u maju 2011. usvojio tužbu Akcije za ljudska prava i poništio rješenje Ministarstva pravde kojim je potvrđena odluka VDT da nam ne dostavi tražene informacije. Upravni sud je tada, pored ostalog, naglasio da javnost ima pravo da zna da li se u nekim slučajevima istraga uopšte i vodi.

Iz medija smo nedavno informisani da je Ministarstvo pravde postupilo po presudi i 1. juna 2011. donijelo novo rješenje kojim je VDT naloženo vođenje novog postupka po našem zahtjevu. Ipak, do današnjeg datuma nijesmo primili nikakvu informaciju od Vrhovnog državnog tužilaštva, pa je, uprkos sudskoj odluci, javnost do danas uskraćena za informaciju o statusu navedenih predmeta.

Zbog toga sada očekujemo od Vas, da zahvaljujući autoritetu funkcije predsjednika Vlade koju obavljate, obezbijedite da javnost dobije informacije o tome da li su u navedenim slučajevima

¹ Izvještaj dostupan na: http://www.gov.me/aktuelno/Mjesečni_izvjestaji/.

sprovedene djelotvorne istrage i ako nisu, ko je za to odgovoran i šta će tim povodom Vlada dalje preduzeti.

Dozvolite da Vas obavijestim zbog čega insistiramo na navedenim slučajevima.

1. U slučaju ubistva urednika dnevnog lista *Dan* Duška Jovanovića uhapšen je i osuđen samo jedan saizvršilac ubistva, čiji motiv nije utvrđen. Tužilaštvo nije pružilo informaciju o tome ima li napretka u istrazi saizvršilaca i nalogodavaca ubistva.
2. Javnosti je nepoznat status istrage napada na pisca Jevrema Brkovića i ubistva njegovog pratioca Srđana Vojičića. Bez obzira na to što Brković nije novinar, javnost pretpostavlja, kao i on sam, da je stradao zbog onoga što je objavio u svojoj knjizi "Ljubavnik Duklje", odnosno zbog slobodnog izražavanja, pa istraga i ovog slučaja opravdano zaslužuje pažnju javnosti i informacije iz tužilaštva o njenom napretku.
3. U slučaju napada na novinara Tufika Softića, osoba koju je Softić naveo kao mogućeg počinioca, a koja mu je i ranije prijetila i bila osumnjičena za pripadništvo grupi Darka Šarića koja se bavila trgovinom droge, prema Softićevim saznanjima nikada nije bila saslušana u vezi napada. Smatramo vrlo važnim da javnost bude upoznata da li je osoba koju je novinar Softić naveo kao mogućeg počinioca saslušana u toku ove četiri godine koliko je prošlo od napada, i, ako jeste, s kakvim ishodom. Takođe, od javnog interesa je i infomacija da li se na istrazi ovog slučaja uopšte i dalje radi ili je ona obustavljena.
4. Javnost nikada nije obavještena da li je tužilaštvo istraživalo postojanje eventualne veze između lica koje je novinar Mladen Stojović označio kao pripadnike „fudbalske mafije“ u emisiji Insajder beogradske televizije B92 i napada na njega 2008. godine.
5. Na isti način, javnosti su uskraćene informacije zbog čega nikada nisu procesuirane prijetnje smrću Aleksandru Zekoviću, istraživaču kršenja ljudskih prava, iako je on snimio prijetnje i iako je taj glas navodno nekoliko lica identifikovalo kao glas službenika Uprave policije. Evropski sud za ljudska prava naglasio je više puta da branitelji ljudskih prava koji istražuju i govore o temama od javnog interesa zaslužuju pojačanu zaštitu slobode izražavanja, kao i novinari, pa je i ovaj slučaj zahtijevao efikasno i djelotvorno procesuiranje koje je izostalo. Državno tužilaštvo treba da objasni zbog čega se to dogodilo i ko je za to odgovoran.
6. Sveobuhvatan izvještaj trebalo bi da sadrži i informacije o istrazi tri uzastopna paljenja vozila dnevnog lista *Vijesti* koja su se dogodila u periodu od 14. jula 2011. do 28. avgusta 2011, i
7. o procesuiranju odgovornih lica za napad u mjestu Humci kod Nikšića, 18. novembra 2011. na novinarsku ekipu *Televizije Vijesti*, novinara Darka Bulatovića, snimatelja Aleksandra Marojevića i fotografa Ivana Petrušića.
8. Nepoznato je i da li je državno tužilaštvo išta preduzelo da istraži navode o nezakonitoj primjeni mjera tajnog nadzora u Višem sudu u Podgorici i nestanku predmeta iz toga suda, objavljene u tekstu novinara *Monitora* Petra Komnenića, koje je potvrdio nekadašnji sudija toga suda Radovan Mandić i o čemu postoje pisane zabilješke. U ovom slučaju novinar Komnenić je pravosnažno osuđen zbog zleвете na novčanu kaznu u iznosu od 3000 eura, koja mu je krajem septembra 2011. zamjenjena kaznom zatvora u trajanju od četiri mjeseca.

Detaljniji izvještaj o neistraženim napadima na novinare dostupan je na internet stranici Akcije, http://www.hraction.org/wp-content/uploads/Neistrazeni_napadi_na_novinare.pdf.

Na kraju, obavještavamo Vas da je Akcija za ljudska prava u novembru 2010. predložila ministarstvu pravde propisivanje dva nova krivična djela: Sprječavanje novinara u vršenju profesionalnih zadataka i Napad na novinara u vršenju profesionalnih zadataka, po uzoru na krivična djela kojima se štite službena lica pri obavljanju službene dužnosti, ali naš predlog nije prihvaćen prilikom posljednje izmjene Krivičnog zakonika (KZ) u junu 2011.

Uvaženi predsjedniče Vlade, gospodine Lukšiću,

nadam se da ćete u skladu s Vašim ovlaštenjima i uvjerenjima zatražiti da se Izvještaj o istragama i nasilju protiv novinara na osnovu Akcionog plana praćenja sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije dopuni informacijama, kako je gore predloženo. Očekujemo da sagledavanje stvarnih rezultata u istragama *svih* slučajeva nasilja protiv novinara doprinese povećanju djelotvornosti rada nadležnih državnih organa i skrene pažnju na važno pitanje bezbjednosti novinara i kažnjivosti za nasilje prema njima, za što do sada Vlada nije pokazala dovoljno pažnje.

Takođe Vas molim da razmotrite predlog za uvođenje novih krivičnih djela u cilju generalne prevencije i obezbjeđivanja bezbjednog okruženja za rad novinara u Crnoj Gori.

Mi naravno smatramo da bi djelotvorno procesuiranje i kažnjavanje svih odgovornih za dosadašnje napade na novinare najviše učinilo da se spreče slične pojave, ali i da bi predložena krivična djela tome takođe doprinjela.

Zahvaljujem Vam na pažnji.

S poštovanjem,

mr Tea Gorjanc Prelević
izvršna direktorka
NVO Akcija za ljudska prava